

IČO: 47 632 470, IČDPH: SK2024011484, Zápis: Okresný súd Trenčín, oddiel Sro, číslo 29998/R

www.pragmasys.skeducation@pragmasys.sk

0905 652 031

Závazky po splatnosti

Členenie záväzkov:

Závazky sa oceňujú menovitou hodnotou pri vzniku účtovného prípadu (§ 25 ZoU). Závazky môžu byť dlhodobé alebo krátkodobé, rozhodujúcim je kritérium doby splatnosti, nie však koľko je po splatnosti. Závazky s dobou splatnosti viac ako jeden rok sú dlhodobé záväzky, pričom, pri účtovnej závierke musí účtovná jednotka zhodnotiť dĺžku doby do splatnosti a prípadne ak sa doba dostala pod jeden rok preklasifikovať záväzky v účtovnej závierke na krátkodobé záväzky.

3.1. Závazky po splatnosti z pohľadu dane z príjmov

Treba si uvedomiť, že ak sú záväzky po splatnosti, nedáva to dobré svetlo na účtovnú jednotku. Okrem účtovných dopadov (informácie v poznámkach) to môže mať ale aj daňový dopad.

Dátum splatnosti	Menovitá hodnota záväzku	Uhradená časť	MD	D	Úprava ZD	Riadok DP
30.11.2018	2500 (pôžička)	500	221	379	-	
03.05. 2021	3200 (služba)	-	518	321	960	r. 180
7.6.2022	500 (zásoba)	-	132	321	100	r. 180
3.1.2023	600 (zásoba)	-	112	321	125	r. 180
6.1.2023	900 (zásoba)	-	132	321	-	

Daňové hľadisko:

Postupuje sa podľa § 17 ods. 27 ZDP. Záväzok prislúchajúci k daňovému výdavku podľa § 19, pričom sa môže zahrnúť aj postupne alebo pri spotrebe (majetok cez odpisy, zásoby pri

vyrazení, majetok pri predaji neodpisovaný). Týmto ustanovením sa testujú aj vystavené dobropisy (zníženie výnosu). To znamená, že daňovník – dlžník, je povinný o výšku nezaplateného záväzku alebo jeho nezaplatenú časť zvyšovať základ dane postupne vo výške a lehotách, v akých ZDP umožňuje tvoriť opravné položky k nezaplateným pohľadávkam podľa § 20 ods. 14 ZDP, t. j. ak od splatnosti záväzku (testuje sa vždy pôvodná lehota splatnosti, na predĺženie sa neprihliada) alebo jeho časti uplynula doba dlhšia ako:

- a) 360 dní, základ dane sa zvýši o najmenej 20 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatennej časti,
- b) 720 dní, základ dane sa zvýši o najmenej 50 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatennej časti,
- c) 1 080 dní, základ dane sa zvýši o 100 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatennej časti.

Týmto spôsobom sa docieli vyváženosť práv a povinností daňového subjektu, ktorý môže byť súčasne v pozícii dlžníka aj veriteľa.

Súčasne podľa § 17 ods. 32 ZDP sa umožňuje tomuto daňovníkovi znížiť základ dane v nasledujúcom zdaňovacom období, ak

- a) tento záväzok alebo jeho časť bude uhradená, pričom za úhradu sa nepovažuje úhrada zmenkou (zmena od 1.1.2020)
- b) ak následne po období zvýšenia základu dane dôjde k premlčaniu alebo zániku záväzku, potom zaúčtovaný výnos už nebude súčasťou základu dane (a to z dôvodu zamedzenia dvojitého zdanenia). Tu je problém pri záväzkoch ktoré nepodliehajú dodaniu ako napr. záväzky daňovo uznané až po zaplatení (§ 17 ods. 19 ZDP), pretože zákon s takýmito záväzkami nepočítajú a pri premlčaní alebo zániku sa musia opätovne cez výnos zdaňovať.
- c) Ak dôjde k privatívnej novácii záväzku (prevzatie záväzku), u toho kto záväzok prevzal sa sleduje lehota splatnosti pôvodná a u toho u ktorého zaniká, ak došlo k dodaniu záväzku pričom hodnota prevzatého záväzku je nižšia, tak rozdiel je možné oddať
- d) prípady konkurzov a reštrukturalizácii, pričom ak dôjde k potvrdeniu reštrukturalizačného plánu súdom alebo k vyhláseniu konkurzu na daňovníka, základ dane sa zníži o sumu záväzku prislúchajúceho k výdavku (nákladu), o ktorú sa zvyšoval základ dane podľa odseku 27 v tom zdaňovacom období, v ktorom došlo k potvrdeniu reštrukturalizačného plánu súdom alebo v zdaňovacom období ukončenom ku dňu predchádzajúcemu dňu účinnosti vyhlásenia konkurzu; postup podľa § 17 odseku 27 neuplatní daňovník na záväzky, ktoré sú obsiahnuté v reštrukturalizačnom pláne potvrdenom súdom.

Príklad – spoločnosť ALFA:

Spoločnosť eviduje v účtovníctve následné účtovné prípady:

a) Závazok spojený s daňovým výdavkom po splatnosti viac ako 360 dní. Závazok je v hodnote s DPH 12 000 eur.

b) Závazok na nájomné vo výške 1200 eur s DPH po splatnosti viac ako 360 dní

c) úhrada záväzku vo výške 5 000 eur, ktorý bol v predchádzajúcich obdobia upravený o 50 % v základe dane a to sumu 2500 eur

Dátum	Text	Suma	M D	D	Riadok DP	Suma
31.12.2022	Dodanie záväzku A	2 400	-	-	r. 180	Od 2400
31.12.2022	Závazok B					neupravuje
31.12.2022	Závazok C	5000	32 1	221	r. 290	2500

Spoločnosť ALFA eviduje aj dva premlčané záväzky v hodnote 12 000 eur s DPH zdanený podľa § 17 ods. 32 a premlčaný záväzok na nájomné 1200 eur aj s DPH (zdanený podľa § 17 ods. 19)

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadok DP	Suma
31.12.2022	Vyradenie záväzku A - premlčaný	12 000	321	648	r. 290 (§ 17 ods. 32)	12 000
31.12.2022	Závazok B - premlčaný	1 200	321	648	r. 290 (§ 17 ods. 3 písm. c)	1 000

Pri odpise premlčaných záväzkov (3xx/648) však nie vždy je naplnená podmienka § 17 ods. 32 ZDP a teda odpis premlčaného záväzku tvorí súčasť základu dane. Problém sú záväzky, ktoré neboli daňovo uznané napr. nájomné, ktoré je daňovým výdavkom po zaplatení, čím sa vlastne odpisom záväzku stane druhýkrát zdanený (od 1.1.2015 bol vylúčený z § 17 ZDP princíp dvojitého zdanenia ktorý bol definovaný v § 17 ods. 3 písm. g) ZDP).

Prevzatie záväzku je takisto veľmi špecifické, pretože je otázka či prevzatím záväzku zaniká záväzok u dlžníka ako taký alebo ide o zmenu veriteľa. Od toho sa odvíja aj skutočnosť účtovania prevzatia záväzku a to pri zániku 3xx/648, pri zmene veriteľa 3xx/3xx.

Záväzky daňovo uznané až po zaplatení (§ 17 ods. 19 ZDP)

Určitý okruh záväzkov podlieha podmienke zaplatenia, aby bolo možné ich zahrnúť do základu dane (v daňovom priznaní sa aplikujú r. 140 a 270). Na tieto záväzky sa nevzťahujú

pravidlá § 17 ods. 27 a 32 ZDP. Takisto tomuto ustanoveniu nepodliehajú záväzky, ktoré sú súčasťou

- obstarávacej ceny majetku
- ktoré sa aktivujú cez výnosy

Ktoré záväzky sem patria:

a) **kompenzačné platby** vyplácané podľa zákona č. podľa § 22 ods. 5 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach,

b) **výdavky (náklady) na nájomné** za prenájom hnutelných vecí a nehnuteľností a licenčné poplatky. Súčasťou nájomného je aj vedľajší náklad popri nájomnom ako energie podľa názoru FRSR teda aj tie musia byť uhradené. Licenčné poplatky sú pasívny príjem za právo niečo používať (duševné vlastníctvo, patenty, vzory, autorské dielo...), nepatrí sem však aktívny výkon umelca a odmena za vytvorenie diela. Názory sú rôzne, niektorí podriaďujú tomuto ustanoveniu aj odpisy nehmotného majetku z licenčných poplatkov. V tomto prípade je to v rozpore s § 22 ods. 8 a § 19 ods. 3 písm. a) ZDP.

c) **výdavky (náklady) na marketingové a iné štúdie** a na prieskum trhu u dlžníka, zákon však nepozná pojem štúdie (pozor, patria sem všetky štúdie ako také). Od 1.1.2020 sa netestujú výnosy.

d) **odplaty (provízie) za sprostredkovanie u prijímateľa služby**. Od 1.1.2020 neplatí podmienka, ktorá pojednávala o podmienke do výšky 20 % sprostredkovaného obchodu (pozor musí byť aj realizovaný). To platí na staré náklady, ktoré vznikli do 31.12.2019

e) **výdavky (náklady) vzťahujúce sa k úhrade príjmov podľa § 16 ods. 1** zákona vyplácaných, poukazovaných alebo pripisovaných v prospech daňovníka z nespolupracujúceho štátu a po splnení povinností ustanovených v § 43 ods. 11 alebo § 44 ods. 3 zákona pre daňovníka, ktorý vypláca, poukazuje alebo pripisuje uvedené príjmy, ak mu takéto povinnosti vznikli,

f) **výdavky (náklady) na poradenské a právne služby** zatriedené do kódu **Klasifikácie produktov 69.1 a 69.2 (účtovné služby, právne služby, daňové poradenstvo, notári, exekútori, auditori), poradenské služby definované v K.P. 70.1. a KP 70.22.**

g) **paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, zmluvné pokuty, poplatky z omeškania a úroky z omeškania u dlžníka a odstúpné u oprávnenej osoby**. Na náklady ktoré vznikli za zdaňovacie obdobie ktoré začala v priebehu roku 2019 (aj hospodárske roky) platí to, že nejde o daňový výdavok ak aj dôjde k úhrade v priebehu roku 2020 a neskôr. výdavky (náklady) na získanie noriem a certifikátov sa už netestujú. Ak vznikli za zdaňovacie obdobie, ktoré začalo pred 1.1.2020, potom stále platí, že sú zahrňované do základu dane rovnomerne počas doby ich platnosti najviac počas 36 mesiacov, a to počnúc mesiacom, v ktorom boli tieto výdavky náklady zaplatené; **normy a certifikáty neprevyšujúce obstarávaciu cenu 2 400 eur sa zahrnú do základu dane jednorázovo avšak len po zaplatení.**

P.č.	Text	Suma	MD	DAL
1.	Zmluvná pokuta	1000 eur	544	325
2.	Úrok z omeškania	500 eur	544	325

Podstatou je mať účet s príznakom daňovo uznaný až po zaplatení.

h) **sponzorstvo (r 305)** - výdavky (náklady) na sponzorské u sponzora na základe zmluvy o sponzorstve v športe poskytnuté počas obdobia trvania zmluvy o sponzorstve v športe v rozsahu podľa jeho skutočného použitia v príslušnom zdaňovacom období, ak v príslušnom zdaňovacom období sponzor vykáže kladný základ dane; za výdavky (náklady) na sponzorské sa nepovažuje poskytnutie sponzorského pre športovca okrem športového reprezentanta.

Športovým reprezentantom je občan Slovenskej republiky, ktorý bol nominovaný ako športovec za člena športovej reprezentácie národným športovým zväzom alebo inou športovou organizáciou, ktorej toto oprávnenie vyplýva z medzinárodných športových pravidiel, predpisov alebo rozhodnutí.

Daňovník ak chce dať sponzorstvo, ktoré chce daňovo uznať musí preukázať, že:

1) Dosiahol v predmetnom zdaňovacom období základ dane (§ 17 ods. 38 ZDP)

2) Zaplatil sponzorské

3) Uzavrel zmluvu s reprezentantom (FO) alebo športovou organizáciou, športovému odborníkovi

4) sponzorstvo bolo použité

i) **výdavky na reklamu** - reklamné výdavky musia byť uhradené ak je zmluva o reklame uzavretá s občianskym združením, n.o., neinvestičným fondom, nadáciou

j) **daň z poistného** – týka sa len daňovníkov, ktorý majú povinnosť podať daňové priznanie (osoby na ktorých sú preúčtované náklady poistného alebo poistenie mimo EU)

3.2. **Závazky po splatnosti z pohľadu DPH od 1.1.2023**

Právo na odpočítanie dane ani po 1.1.2023 nebude viazané na úhradu u platiteľa dane ak teda nepôjde o plnenie od osoby platiteľa, ktorá uplatňuje § 68d ZoDPH (cash flow systém od 1.1.2016). Avšak zákon upravuje pravidlá u dlžníka po novom od 1.1.2023 a teda zavádza sa povinnosť vrátiť odpočítanú daň z nezaplateného záväzku.

Neuhradené záväzky, ktoré sú po splatnosti viac ako 100 dní a dlžník si odpočítal daň.

Podľa § 53b ods. 1 písm. a) ZoDPH vymedzuje od 1.1.2023, že dlžník, ktorý je v postavení platiteľa DPH úplne alebo čiastočne nezaplatil za dodanie tovaru alebo služby, z ktorého je osobou povinnou platiť daň dodávateľ **podľa § 69 ods. 1**, v rozsahu, v akom za dodanie tohto tovaru alebo služby nezaplatil, a to v tom zdaňovacom období, v ktorom uplynulo 100 dní odo dňa splatnosti záväzku. Dlžník nie je v konkurze ani v reštrukturalizácii. **Pravidlo vrátenia DPH sa neviaže na neuhradené záväzky, ktoré podliehajú prenosu daňovej povinnosti. Pravidlo a viaže na všetky neuhradené záväzky bez ohľadu na hodnotu ak bola daň odpočítaná**

K tejto skutočnosti je nutné vnímať prechodné ustanovenie v § 85km ods. 6 ZoDPH, ktoré definuje, že ak platiteľ nie je povinný opraviť odpočítanú daň podľa § 53b ods. 1 písm. a) v znení účinnom od 1. januára 2023 (uplynutie lehoty) a dodávateľ opravil základ dane podľa § 25a ods. 3, pretože sa jeho pohľadávka stala nevymožiteľnou podľa § 25a ods. 2 písm. a) v znení účinnom od 1. januára 2023, je platiteľ povinný opraviť odpočítanú daň v tom zdaňovacom období, v ktorom dostane opravný doklad podľa § 25a. Na opravu odpočítanej dane sa uplatní § 53b v znení účinnom do 31. decembra 2022 ale takisto sa uplatní postup

podľa § 53b ods. 8 v znení účinnom od 1. januára 2023 a na povinnosť vykázať opravu odpočítanej dane v kontrolnom výkaze sa uplatní § 78a v znení účinnom do 31. decembra 2022. § 53b ods. 8 ZoDPH definuje, že ak platiteľ nedostal opravný doklad podľa § 25a ods. 7 písm. a) do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom mu bol odoslaný, má sa za to, že tento doklad dostal v posledný deň tohto nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Je to naviazané na logický proces zasielania opravného dokladu, kde ustanovenie § 25a ods. 11 ZoDPH ukladá povinnosť odoslania opravného dokladu do lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie, za ktoré si odpočítava daň. Dôvodom zavedenia takejto lehoty je špekulatívny dôvod neprevzatia pošty napríklad. Avšak podľa môjho názoru to môže byť aj negatívne vo vzťahu k príjemcovi dokladu ak doručenie zlyhá na strane platiteľa, ktorý doklad odoslal a príjemca sa o tom ani nedozvedel.

Takisto je nutné vnímať aj prechodné ustanovenie podľa § 85km ods. 2 ZoDPH, kde je jasne vymedzené, že ustanovenie § 25a ods. 2 písm. a) v znení účinnom od 1. januára 2023 sa uplatní na pohľadávky za dodanie tovaru alebo služby, pri ktorých 150 dní od splatnosti uplynulo po 31. decembri 2022. Teda rieši sa aj pohľad veriteľa a takisto aj dlžníka

Práve prechodné ustanovenie § 85km ods. 6 ZoDPH o DPH počíta s tým, že ak uplynula lehota v čase kedy nebol zákon platný a účinný, teda pred 1.1.2023 a teda nenastal zákonný dôvod na povinnosť vrátiť odpočítanú daň z nezaplateného záväzku, naviazal túto skutočnosť na fakt o doručovaní opravného dokladu, ktorý vyhotoví a zašle platiteľ (veriteľ) na základe toho, že nastali skutočnosti, ktoré definuje § 25a ods. 1 písm. a) ZoDPH a to, **že uplynulo 150 dní** od splatnosti pohľadávky za dodanie tovaru alebo služby, v rozsahu, v akom nebola zaplatená, a táto pohľadávka

1. nie je viac ako 1 000 eur vrátane dane a platiteľ preukáže, že vykonal akýkoľvek úkon, ktorý smeruje k získaniu úhrady pohľadávky,
2. je viac ako 1 000 eur vrátane dane a platiteľ preukáže, že sa domáha zaplattenia pohľadávky žalobou na súde okrem rozhodcovského súdu, alebo
3. je viac ako 1 000 eur vrátane dane a platiteľ preukáže, že je vymáhaná v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu.

Zaplattenie záväzku v zdaňovacom období v ktorom uplynulo 100 dní po splatnosti

Ak platiteľ (dlžník) zaplatí v rovnakom zdaňovacom období, ako uplynie 100 od splatnosti záväzku a odpočítal si daň, potom musí postupovať tak, že :

- a) vykoná opravu dane a vráti ju (§ 53b ods. 1)
- b) vykoná opravu dane a vypýta si ju (§ 53b ods. 4 písm. a)

nedáva to logiku ale zákon to technicky inak nerieši. Iný prípad je odpočítanie dane po splatnosti záväzku viac ako 100 dní vid' nižšie

Odpočítanie dane v čase keď uplynie od splatnosti záväzku 100 dní (§ 53b ods. 2)

Ak platiteľ uplatňuje právo na odpočítanie dane z tovaru alebo služby, za ktoré úplne alebo čiastočne nezaplatil, až po skončení zdaňovacieho obdobia, v ktorom uplynulo 100 dní odo

dňa splatnosti záväzku, je povinný súčasne vykonať opravu odpočítanej dane v rozsahu, v akom za dodanie tohto tovaru alebo služby nezaplatil.

Príklad

Platiteľ DPH, dodávateľ, eviduje pohľadávku po splatnosti viac ako 150 dní v novembri 2022. U dlžníka uplynula lehota 100 dní po splatnosti už v septembri 2022. Keďže nebol účinný zákon v danom čase z pohľadu § 53b ZoDPH vo väzbe na plynutie lehoty u dlžníka, nebol povinný vykonať opravu základu dane. Ide o pohľadávku do 1000 eur vrátane dane. Keďže lehota splatnosti viac ako 150 dní uplynula u veriteľa ešte v roku 2022, uplatní sa postup podľa § 85km ods. 2 a teda sa uplatnia pravidlá platné do 31.12.2022 na uplatnenie princípov nevymožiteľnej pohľadávky. Teda pravidlo o pohľadávke 1000 eur s DPH a uplynutia splatnosti viac ako 150 dní sa neuplatní a veriteľ musí posúdiť definíciu nevymožiteľnej pohľadávky podľa starých pravidiel. Dlžník vykoná opravu základu dane len na základe doručenia dokladu a uvedie to do kontrolného výkazu podľa pravidiel platných do 31.12.2022 čo vyplýva z prechodného ustanovenia § 85km ods. 5 ZoDPH.

Príklad

Platiteľ DPH, dodávateľ, eviduje pohľadávku po splatnosti viac ako 150 dní v máji 2023. U dlžníka uplynula lehota 100 dní po splatnosti už v marci 2023, pričom si odpočítal daň z faktúry. Keďže je už účinný zákon od 1.1.2023 z pohľadu § 53b ZoDPH vo väzbe na plynutie lehoty u dlžníka, dlžník je povinný vykonať opravu základu dane v tom zdaňovacom období, kedy uplynula lehota 100 dní, teda za marec 2023 a v tomto období je povinný vrátiť daň. Ide o pohľadávku do 1000 eur vrátane dane. V máji 2023 sa rozhodol dodávateľ uplatniť svoje právo na vrátenie DPH na základe účinnosti zákona od 1.1.2023, keďže pohľadávka sa stala nevymožiteľnou. Teda je povinný najneskôr do 25.2.2023 vyhotoviť doklad a odoslať ho dlžníkovi. Dlžník keďže už daň vrátil uplynutím lehoty v marci 2023, nebude povinný riešiť vrátenie dane a základe opravného dokladu doručeného od veriteľa.

Príklad

Platiteľ DPH, dodávateľ, eviduje pohľadávku 1000 eur vrátane dane po splatnosti viac ako 150 dní, pričom časový úsek uplynul v januári 2023. U dlžníka uplynula lehota 100 dní po splatnosti už v novembri 2022, pričom si odpočítal daň z faktúry. Keďže u dlžníka nenastal dôvod na opravu základu dane podľa § 53b ZoDPH účinnom od 1.1.2023 ale na druhej strane u veriteľa už nastali dôvody na opravu základu dane z nevymožiteľnej pohľadávky podľa § 25a ods. 2 písm. a) ZoDPH účinnom od 1.1.2023, tak sa uplatní postup podľa § 85km ods. 6 ZoDPH u dlžníka a povinnosť vykonať opravu základu dane sa vykoná v čase prijatia dokladu, pričom sa na tento model už uplatní aj postup podľa § 53b ods. 8 ZoDPH a to, že ak platiteľ nedostal opravný doklad podľa § 25a ods. 7 písm. a) do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom mu bol odoslaný, má sa za to, že tento doklad dostal v posledný deň tohto nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Dôvodom zavedenia tohto ustanovenia je vyhnúť sa špekulatívnym princípom u príjemcu ako je neprevzatie pošty. Teda ak si veriteľ chce uplatniť právo na vrátenie dane z nevymožiteľnej pohľadávky za január 2023, kedy sú splnené podmienky definície nevymožiteľnej pohľadávky,

potom dlžník ak by aj neprevzal doklad, uplynie mu doručovacia lehota 31.3.2023 a teda najneskôr za tento mesiac musí vykonať opravu základu dane z nevymožiteľnej pohľadávky. Inak sa uplatní princíp doručenia (§ 53b ods. 8).

Uvádzanie v daňovom priznaní

ICDPH	P.č. opravnej FA alebo opravného dokladu	P.č. pôvodnej FA	Rozdiel ZD	Rozdiel dane	Sadzba dane	Rozdiel odpočítanej dane	Oprava odpočítanej dane podľa § 53b zákona	Kód opravy
SK1020304050		VFA2023	- 200	- 40	20%		X	

Dlžník to uvedie na r. 29

Uvádzanie v kontrolnom výkaze

Veriteľ to uvedie v oddiely C1 s vyznačením informácie, že ide o opravu základu dane na základe § 25a ZoDPH.

Dlžník to uvedie v oddiely C2 s vyznačením informácie, že ide o opravu základu dane na základe § 53b ZoDPH, pričom ak ide o prípady, kedy sa vykonáva oprava na základe uplynutia

času 100 dní a dlžník nemá opravný doklad, potom pri oprave odpočítanej sa v kontrolnom výkaze uvádzajú údaje

- Identifikačné číslo dodávateľa
- Suma o ktorú sa uplatnila odpočítaná daň
- Sadzba DPH
- Poradové číslo faktúry, ktorej sa oprava týka

Poznámka: k príkladu č. 2 u dlžníka, ak by bola FA na 240 eur s DPH a oprava by sa vykonala v marci 2023. Ak sa vykonáva oprava na základe doručeného dokladu, potom sa vyplní v KV aj údaj opravnej faktúry.

Zohľadnenie koeficientu a úpravy odpočítanej dane

Pri oprave odpočítanej dane platiteľ zohľadní pomerné odpočítanie dane a vykonané úpravy odpočítanej dane (teda koeficient a úprava odpočítanej dane pri investičnom majetku).

Príklad

Platiteľ DPH pri odpočítaní dane uplatnil koeficient 0,5. Z hodnoty záväzku uhradil polovicu a zostalo nezaplatených 6000 eur aj s DPH. Faktúra bola na 12 000 eur aj s DPH. Zvyšná časť záväzku je v marci 2023 po splatnosti 100 dní. Teda je povinný vrátiť daň z nezaplateného záväzku, čo je hodnota 1000 eur. Ale keďže odpočítaval daň na vstupe koeficientom 0,5, tak povinnosť vzniká po vynásobení koeficientom a teda povinnosť vrátiť daň bude vo výške 500 eur.

Poznámka: rovnako sa postupuje v prípade ak daň na vstupe bola upravovaná pri zmene účelu pri investičnom majetku.

Uhradenie záväzku vo väzbe ku koeficientu a úprave odpočítanej dane

Ak uhradí bude mať možnosť opätovne požiadať o vrátenie DPH cez daňové priznanie. Pri tomto princípe zaplataenia alebo vrátenia sa bude aplikovať princíp koeficientu a úpravy odpočítanej dane (§ 54, § 54c § 54d), pričom pri oprave opravenej dane z dôvodu nezaplataenia má zohľadniť aj úpravy odpočítanej dane, ktoré by bol povinný vykonať, ak by neopravil odpočítanú daň z dôvodu nezaplataenia:

Príklad č. 5:

Platiteľ DPH kúpil nehnuteľnosť za 240 000 eur s DPH. Uplatnil odpočítanie dane z faktúry pretože používal nehnuteľnosť na prenájom s DPH. Záväzok nezaplatil a po 100 dní po splatnosti záväzku čo nastalo v apríli 2023 bol povinný vrátiť daň z nezaplateného záväzku. V tomto prípade teda vrátil daň 40 000 eur. V novembri zmenil nájom a začal prenajímať výlučne s oslobodením od DPH. Nevykonal úpravu odpočítanej dane podľa § 54 ZODPH lebo bola daň už plne vrátená. V roku 2024 zaplatil za nehnuteľnosť (veriteľ neposlal opravný doklad). Môže si vrátiť daň?

Riešenie: Nie nemôže v súlade s § 53b ods. 5 ZoDPH. Teda pri oprave opravenej dane musí zohľadniť platiteľ aj skutočnosť zmeny účelu pri investičnom majetku. Teda keďže prenajíma s oslobodením a teda mal povinnosť vrátiť daň z dôvodu zmeny účelu, nevznikne nárok na vrátenie DPH, keďže mal povinnosť vrátiť daň z dôvodu zmeny účelu.

Vrátenie DPH po zaplatení, ak bola daň vrátená po 100 dňoch a veriteľ si uplatnil (neuplatnil) nárok na vrátenie DPH

V praxi si treba dávať pozor na skutočnosť, že ak vznikne platiteľovi povinnosť vrátiť daň po 100 dňoch po splatnosti záväzku, potom právo na vrátenie v zdaňovacom období zaplataenia platí len na prípad, ak si veriteľ nevrátil DPH vystavením opravného dokladu (po uplynutí 150 dní). Ak bol dlžníkovi doručený opravný doklad k nevyhnutnej pohľadávke uplynutím 150 dní po splatnosti, potom nárok na vrátenie DPH sa uplatní podľa § 53b ods. 4 písm. b) ZoDPH a to momentom doručenia dokladu.

Príklad:

Platiteľ DPH má záväzok, pri ktorom odpočítal daň, a 100 dní po splatnosti uplynulo v marci 2023. Na základe tejto skutočnosti vrátil DPH na základe vystaveného ID. Táto povinnosť sa

viaže k akémukoľvek záväzku a jeho hodnote. Veriteľovi uplynulo 150 dní po splatnosti v máji 2023 na čo vyhotovil opravný doklad k nevymožiteľnej pohľadávke, lebo splnil podmienky definované v § 25a ZODPH čo bolo doručené dlžníkovi v júni 2023. Dlžník na základe tohto dokladu už nevykonával opravu. V auguste došlo k úhrade záväzku v plnej výške. Veriteľ v súlade s § 25a ods. 7 písm. b) ZoDPH o DPH je povinný vyhotoviť opravný doklad k prijatej platbe, pričom ako veriteľ uplatňuje postup opravy v období prijatia platby (teda veriteľ to musí zahrnúť do augusta). Avšak dlžník sa v tomto prípade musí riadiť § 53b ods. 4 písm. b) ZoDPH – dlžník, platiteľ DPH, vykoná opravu dane v tom zdaňovacom období, kedy dostal opravný doklad podľa § 25a ods. 7 písm. b) to vo výške zodpovedajúcej sume protihodnoty, ktorá bola zaplatená za dodanie tovaru alebo služby. Teda ak takýto doklad prijme dlžník až v septembri, právo na vrátenie DPH vznikne za september a nie za august kedy zaplatil

Príklad:

Platiteľ DPH má záväzok, pri ktorom odpočítal daň, a 100 dní po splatnosti uplynulo v marci 2023. Na základe tejto skutočnosti vrátil DPH na základe vystaveného ID. Táto povinnosť sa viaže k akémukoľvek záväzku a jeho hodnote. V apríli záväzok uhradil, pričom veriteľ neuplatnil právo na vrátenie DPH cez opravný doklad (u neho ešte nenastala definícia nevymožiteľnej pohľadávky). Ako bude postupovať platiteľ?

Riešenie:

V tomto prípade sa uplatní postup podľa § 53b ods. 4 písm. a) ZoDPH – platiteľ (dlžník) má právo na vrátenie DPH v tom zdaňovacom období, kedy došlo k úplnému alebo čiastočnému zaplateniu za dodanie tovaru alebo služby, a to vo výške zodpovedajúcej sume protihodnoty, ktorá bola zaplatená za dodanie tovaru alebo služby, ak platiteľ do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za toto zdaňovacie obdobie nedostal opravný doklad podľa § 25a ods. 7 písm. a). Teda v tomto prípade, keďže doklad nedostal tak právo na vrátenie dane vznikne v období apríl 2023.

Neskoro doručená faktúra a záväzok po 100 dňoch po splatnosti

Ustanovenie zákona rieši aj oblasť, čo ak je odpočítavaná daň neskôr a v čase keď už záväzok je po splatnosti 100 dní. V takomto prípade nastupuje § 53b ods. 2 ZoDPH - ak platiteľ uplatňuje právo na odpočítanie dane z tovaru alebo služby, za ktoré úplne alebo čiastočne nezaplatil, až po skončení zdaňovacieho obdobia, v ktorom uplynulo 100 dní odo dňa splatnosti záväzku, je povinný súčasne vykonať opravu odpočítanej dane v rozsahu, v akom za dodanie tohto tovaru alebo služby nezaplatil.

Príklad:

Platiteľovi (dlžník) bola neskoro doručená faktúra v júli 2023 za február 2023, kedy došlo k dodaniu tovaru alebo služby. Platiteľ DPH si chce odpočítať daň. Ako má postupovať ak zaplatí v júli záväzok a ak uhradí záväzok až v auguste?

Riešenie:

Ustanovenie zákona je v tomto veľmi zmätočné ale podľa môjho názoru postup tak ako je vymedzený by mal byť následovný:

- a) Ak si za júl odpočíta daň a zároveň aj zaplatí v mesiaci júl, potom v takomto prípade keďže bol záväzok uhradený, nevykoná sa oprava odpočítanej dane podľa § 53b ods. 2 ZoDPH, lebo zákon hovorí o tom, že sa oprava má vykonať iba v tej čiastke, v akej nebolo za záväzok zaplatené v čase odpočítania dane, keďže záväzok bol uhradený tak nebola naplnená podmienka úpravy odpočítanej dane
- b) Ak si za júl odpočíta daň ale zaplatí až v auguste, potom sa má uplatniť postup podľa § 53b ods. 2 ZoDPH a vykoná sa okrem odpočítania dane aj povinnosť vrátiť daň a následne v auguste pri úhrade záväzku sa bude skúmať pravidlo § 53b ods. 4 ZoDPH popísané v predchádzajúcich príkladoch vo väzbe na skutočnosť, či si veriteľ uplatnil právo na vrátenie dane cez opravný doklad alebo nie.

Fikcia doručenia

Od 1.1.2023 dlžník si musí dávať pozor aj na fikciu doručenia podľa § 53b ods. 8 ZoDPH vo väzbe na § 85km ods. 6 ZoDPH. Ustanovenie zákona je opäť trochu zmätočné a to z dôvodu, že definuje, že ak platiteľ nedostal opravný doklad podľa § 25a ods. 7 písm. a) **do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom mu bol odoslaný**, má sa za to, že tento doklad dostal v posledný deň tohto nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Teda lehota je viazaná na odoslanie od veriteľa. Ale v § 25a ods. 11 ZoDPH je vymedzené, že veriteľ je povinný vyhotoviť a odoslať doklad najneskôr do konca lehoty na podanie daňového priznania kedy si uplatňuje právo na vrátenie DPH z nevymožiteľnej pohľadávky

Príklad:

Veriteľ začal vymáhať v marci 2022 exekučne pohľadávku voči dlžníkovi vo výške 24 000 eur s DPH. V apríli 2023 pri pohľadávke uplynulo 12 mesiacov od začatia exekúcie podľa zákona platného do 31.12.2022 a veriteľ si chce vrátiť DPH z opravného dokladu. Doklad vyhotovil 30.4.2023 ale odoslal ho 2.5.2023. Ak ho dlžník neprevezme takýto doklad, tak podľa logiky zákona mu fikcia doručenia uplynie 30.6.2023 a teda za jún je povinný vykonať opravu základu dane. Ak doklad prevezme vykoná opravu základu dane v súlade s § 53b ods. 1 písm. b) ZoDPH, dňom doručenia.

4. Pohľadávky po splatnosti (daň z príjmov)

V praxi však často krát dochádza k situáciám, kedy sa z pohľadávok stávajú tzv. „rizikové“ pohľadávky. Vplyv na túto skutočnosť majú viaceré faktory ako je obchodné vzťahy, komunikácia, finančná situácia u dlžníka, morálna úroveň zmluvných strán. Kedy môže daňovník pristúpiť k účtovaniu opravnej položky alebo odpisu pohľadávky si povieme nižšie a takisto kedy môže ísť o daňový výdavok

Tvorba opravnej položky k pohľadávkam z účtovného hľadiska

Ak účtovná jednotka vyhodnotí, že ide o rizikovú pohľadávku, **musí** tvoriť tzv. opravné položky. Opravná položka k pohľadávke sa tvorí najmä k pohľadávke, pri ktorej je opodstatnené predpokladať, že ju dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, k spornej pohľadávke voči dlžníkovi, s ktorým sa vedie spor o jej uznanie. Opravné položky vyplývajú

zo zásady opatrnosti a ich tvorba je zadefinovaná v § 18 opatrenia MF SR č. 23054/2002-92 (ďalej len „postupy účtovania“). Opravná položka sa tvorí, ak je opodstatnené predpokladať, že nastalo zníženie hodnoty majetku oproti jeho oceneniu v účtovníctve. Predpoklad zníženia hodnoty majetku je opodstatnený, ak nastala skutočnosť, ktorá je dôvodom na odhad zníženia budúcich ekonomických úžitkov z tohto majetku. Opravná položka sa účtuje v sume opodstatneného predpokladu zníženia hodnoty majetku oproti jeho oceneniu v účtovníctve. Opravná položka by teda mala zreálnovať hodnotu pohľadávky v účtovníctve, čo by malo viesť k pravdivému a vernému zobrazeniu účtovnej závierky. Ak by účtovná jednotka netvorila opravné položky k pohľadávkam, došlo by k porušeniu základnej zásady verného zobrazenia účtovnej závierky, pretože účtovná jednotka neinformuje o skutočnosti, že vo svojom majetku má „rizikové“ pohľadávky, ktoré v budúcnosti môžu znížiť ekonomický úžitok (príjem) účtovnej jednotky, čo môže mať práve vplyv na jeho platobnú schopnosť (cash flow). Preto je veľmi dôležité aby si účtovná jednotka vypracovala vnútorný predpis (smernicu) na tvorbu opravných položiek v účtovnej jednotky. V nej si zadefinuje podmienky tvorby opravnej položky, t.j. zadefinuje podmienky, ktoré budú zakladať práve predpoklad toho, že dôjde k zníženiu ekonomických úžitkov v budúcnosti. Z účtovného hľadiska je opravná položka náklad a ten posudzujeme následne z daňového hľadiska.

Příklad

Spoločnosť má ustanovené vo vnútornom predpise, že bude tvoriť opravnú položku k pohľadávkam v prípade, že pohľadávka je po splatnosti viac ako 3 mesiace, pričom bude tvoriť opravnú položku vo výške 100 %. Podmienku tvorby opravných položiek splnili tri pohľadávky vo výške 10 000 eur. Spoločnosť v súlade s vnútorným predpisom vytvorila opravnú položku k prvému dňu nasledujúcemu po uplynutí troch mesiacov.

Dátum	Text	Suma	MD	D
31.12.2022	Tvorba opravnej položky k pohľadávkam	10000	547	391

Zrušenie (zúčtovanie) opravnej položky

Zúčtovanie opravnej položky sa účtuje z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva alebo z dôvodu úplného alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty majetku. Zúčtovanie opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, napríklad pri predaji, likvidácii, darovaní, škode, spotrebe a inkase pohľadávky, sa účtuje pred vyradením majetku z účtovníctva.

V praxi teda môžu nastať dve skutočnosti:

- 1) Použitie opravnej položky z dôvodu vyradenia pohľadávky sa účtuje na účte na ťarchu vecne príslušného súvahového účtu opravných položiek so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu pohľadávok. Zápis 391/3xx
- 2) Zrušenie opravnej položky z dôvodu úplného alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty majetku sa účtuje na ťarchu vecne príslušného súvahového účtu opravnej položky so súvzťažným zápisom v prospech účtu 547 - Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam.

Je teda nesporné pri účtovaní zrušenia opravnej položky si uvedomiť, z akého dôvodu sa predmetná opravná položka zrušuje alebo či sa použije pri vyradení majetku. Táto skutočnosť

má potom následne vplyv na výsledok hospodárenia účtovnej jednotky, t.j. aj na správne daňové posúdenie z pohľadu zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

Príklad

Spoločnosť eviduje vo svojom účtovníctve k 31.12.2022 opravnú položku k pohľadávke vo výške 10 000 eur (100 % z menovitej hodnoty) na účte 391. V júli 2022 dôjde k úhrade predmetnej pohľadávky vo výške 10 000 eur. Keďže došlo k zániku opodstatneného zníženia hodnoty pohľadávky, zúčtuje účtovná jednotka následovné účtovné prípady (DPPO 3):

Dátum	Text	Suma	MD	D
31.12.2022	Zrušenie tvorby opravnej položky k pohľadávke	10 000	391	547
25.7.2022	Inkaso pohľadávky	10 000	221	311

Opravné položky – daňové hľadisko

Základným princípom, ktorý platí aj v prípade opravných položiek je skutočnosť, že daňovým výdavkom je výdavok, ktorý je zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka a je preukázateľne vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov následne upravuje v § 20 daňovú uznateľnosť tvorby opravnej položky k pohľadávkam. § 19 ods. 3 písm. f) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov definuje, že daňovým výdavkom je tvorba opravnej položky podľa § 20 zákona. § 20 ods. 2 definuje, Opravnými položkami, ktorých tvorba je daňovým výdavkom podľa § 19 ods. 3 písm. f) za podmienok ustanovených týmto zákonom, sú opravné položky viažuce sa na pohľadávky z obchodného styku k

a) nepremlčaným pohľadávkam (odsek 14) – Od 1.1.2020 nepremlčaním sa rozumie aspoň jeden deň nepremlčania v zdaňovacom období (§ 20 ods. 3 ZDP). Základná a dôležitá zmena vnímania premlčania

b) pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom konaní a reštrukturalizačnom konaní a osobám, ktorým bol určený splátkový kalendár –osobný bankrot (odseky 10 až 12)

Takže základnou podmienkou pri pohľadávkach z obchodného styku je aby išlo o pohľadávky, ktoré nie sú premlčané. Všeobecná premlčacia doba je 4 (obchodné právo) roky alebo 3 roky (občianske právo), pričom na dĺžku trvania premlčacej doby majú vplyv viaceré aspekty, akým môže byť napr. uznanie záväzku, súdne konanie, ...

Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u fyzickej alebo právnickej osoby, začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo (napr. zodpovednosť za vady). Osobitná je úprava pri náhrade škody, bezdôvodnom obohatení, plnení v splátkach, poistnom plnení, pri práve oprávneného dediča na vydanie dedičstva (viď §103 a násl. OZ).

Ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania

neplynie. Osobitne je plynutie premlčacích lehôt upravené pri právnych vzťahoch kde figurujú osoby, ktoré majú zákonného zástupcu alebo ho majú mať (napr. maloletí).

Poznámka:

Pre daňové účely bude podstatné aby podmienky premlčania neboli naplnené k prvému dňu zdaňovacieho obdobia (ak je zdaňovacím obdobím kalendárny rok, tak k 1.1.2020). Následné premlčanie po právnej stránke v priebehu roku 2020 už nemá vplyv na zmenu daňových princípov a to že ide o nepremľchanú pohľadávku. V tomto prípade teda spoločnosť (daňovník) nemusí riešiť v priebehu zdaňovacieho obdobia otázku premlčania ale opravné položky vyrieši k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia.

Pohľadávky, ktoré nie sú v konkurze alebo reštrukturalizácii

Daňový zákon umožňuje si zahrnúť do základu dane opravnú položku k pohľadávkam na základe dvoch splnených podmienok:

a) nepremľchaná

b) pohľadávka bola zahrnutá do zdaniteľných príjmov (ak ide o daňovníka, ktorý vykonáva obchodnú činnosť spočívajúcu v poskytovaní spotrebiteľských úverov, aj tvorba opravnej položky na časť pohľadávky vzťahujúcej sa na istinu a úrok zahrnutý do príjmov zo spotrebiteľského úveru)

c) uplynul časový úsek stanoví zákonom v § 20 ods. 14

1) ak 360 dní, zahrnie sa do výdavkov do výšky 20 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,

2) ak 720 dní, sa zahrnie do výdavkov do výšky 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva,

3) ak 1 080 dní, sa zahrnie do výdavkov do výšky 100 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatennej časti bez príslušenstva.

d) nejde o pohľadávku nadobudnutú postúpením

e) nejde o pohľadávku, ktorá je započítateľná so splatným záväzkom

Tvorba opravnej položky k pohľadávkach v konkurze a reštrukturalizácii a odlženie splátkovým kalendárom z daňového hľadiska

Ak je dlžník v konkurze alebo reštrukturalizácii, vyššie uvedené podmienky testu sa nerobia a postupuje sa následovne:

a) Pohľadávka musí byť zahrnutá do zdaniteľných príjmov alebo ak je nadobudnutá postúpením, testuje sa zaplataenie obstarávacej ceny

b) Pohľadávka musí byť prihlásená do konkurzu alebo reštrukturalizácie (30 dní od vyhlásenia)

Ak sú splnené podmienky a pohľadávka je akceptovaná, potom je možné tvoriť až do výšky 100 %.

Pri vyhlásení osobného bankrotu FO sa nepožaduje prihlásenie

Preventívna reštrukturalizácia od 1.1.2023 (§ 20 ods. 24 ZDP)

17. júla 2022 nadobudol v plnom rozsahu účinnosť nová právna úprava – zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa do právneho poriadku Slovenskej republiky preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii).

Zákonom č. 111/2022 Z. z. sa upravuje riešenie situácie podnikateľa, ktorému hrozí úpadok z dôvodu hroziacej platobnej neschopnosti, v preventívnom konaní, ktoré predstavuje účinný nástroj na včasné riešenie situácie dlžníka tak, aby mohol pokračovať vo svojej činnosti a zachovať svoju životaschopnosť, a najmä predísť úpadku a následnému konkurzu.

Preventívnym konaním sa na účely tohto zákona rozumie verejná preventívna reštrukturalizácia alebo neverejná preventívna reštrukturalizácia, ktorej cieľom je poskytnúť dlžníkom dostatočný priestor na účinnú, efektívnu, rýchlu a transparentnú preventívnu reštrukturalizáciu v počiatočnom štádiu, kedy úpadok „hrozí“, a zabrániť tak úpadku dlžníka a riešeniu jeho situácie niektorým z insolvenčných konaní.

Tvorba opravných položiek sa viaže

- a) K pohľadávkam, ktoré boli zahrnuté do zdaniteľných príjmov voči dlžníkom vo verejnej preventívnej reštrukturalizácii a neverejnej preventívnej reštrukturalizácii, vrátane pohľadávky z istiny z nesplateného úveru u daňovníka podľa odseku 4 (licencovaný) a pohľadávky z istiny zo spotrebiteľského úveru, je daňovým výdavkom u daňovníkov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, a to najviac do výšky menovitej hodnoty pohľadávok alebo
- b) uhradenej obstarávacej ceny pohľadávok vrátane príslušenstva, ak bolo zahrnuté do základu dane,

a to počínajúc začatím preventívneho reštrukturalizačného konania. Rozdielne ako pri štandardnej reštrukturalizácii (tam sa musia prihlásiť)

4.1. Odpis pohľadávky

Odpisom pohľadávky sa rozumie trvale upustenie od jej vymáhania. V praxi môžu nastať dve situácie:

- a) Odpis pohľadávky na základe rozhodnutia daňovníka (§ 19 ods. 2 písm. r)
- b) Odpis na základe rozhodnutia súdu, výsledkov konkurzného a reštrukturalizačného konania, dedičského konania, exekučného konania (§ 19 ods. 2 písm. h)

Daňové hľadisko

Podľa § 2 písm. i) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov definuje, že daňovým výdavkom je výdavok preukázateľne vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka, zaevidovaný v evidencií podľa § 6 ods. 11 a 14, ak tento zákon neustanovuje inak.

19 ods. 2 písm. h) platí, že daňovým výdavkom je výdavok (náklad) do výšky odpisu menovitej hodnoty pohľadávky, **ktorá bola zahrnutá do zdaniteľných príjmov** vrátane istiny z nesplatennej istiny (úveru - zmena od 1.1.2016) u daňovníka podľa § 20 ods. 4 a u daňovníka, ktorý vykonáva obchodnú činnosť spočívajúcu v poskytovaní spotrebiteľských úverov, alebo jej neuhradenej časti vrátane úrokov z omeškania a poplatkov z omeškania a iných platieb, ktoré zvyšujú pohľadávku z dôvodu oneskorenej úhrady (ďalej len „príslušenstvo“), ak je toto príslušenstvo zahrnuté do základu dane, alebo výdavok do výšky odpisu postupníkom uhradenej obstarávacej ceny pohľadávky nadobudnutej postúpením u daňovníka zisťujúceho základ dane podľa § 17 ods. 1 písm. b) a c) alebo do výšky reálnej hodnoty podľa § 17a až 17c (od 1.1.2016), alebo u daňovníka, ktorý účtoval v sústave podvojného účtovníctva a zmenil spôsob účtovania na účtovanie v sústave jednoduchého účtovníctva pri pohľadávkach už zahrnutých do príjmov v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach, v ktorých účtoval v sústave podvojného účtovníctva, ak

1. súd zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku alebo zastavil konkurzné konanie pre nedostatok majetku, alebo zrušil konkurz z dôvodu, že majetok dlžníka nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo zrušil konkurz z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate alebo ak dôjde k zrušeniu konkurzu podľa osobitného predpisu (§ 167v ods. 1 zákona č. 7/2005 - *Správca bez zbytočného odkladu, po splnení rozvrhu výťažku alebo po tom, čo zistí, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu, oznámi v Obchodnom vestníku, že konkurz sa končí. Takéto oznámenie však správca neuskutoční skôr, ako uplynie základná prihlasovacia lehota, a ak niektorý z veriteľov uhradil zálohu na trovy šetrení podľa § 166i ods. 2, nie skôr, ako takéto šetrenia uskutočnil. Oznámením v Obchodnom vestníku sa konkurz zrušuje.*), a to aj u daňovníka, ktorý neprihlásil pohľadávku, ale sa preukáže uznesením súdu o zrušení konkurzu z dôvodu, že majetok dlžníka nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo uznesením súdu, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate, alebo oznámením v Obchodnom vestníku, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu
2. to vyplýva z výsledku konkurzného konania alebo reštrukturalizačného konania alebo z výsledku oddĺženia splátkovým kalendárom
3. dlžník zomrel a pohľadávka nemohla byť uspokojená ani vymáhaním od dedičov dlžníka,
4. exekúciu alebo výkon rozhodnutia súd alebo exekútor zastaví z dôvodu, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku (platí

od 1.1.2018), exekučný zákon to upravil odvolávkou na zákon č. 233/2019 Z.z. kde sa novelou upravilo ako sa vysporiadať zo starými exekúciami. Na účely tohto zákona sa starou exekúciou rozumie exekúcia začatá pred 1. aprílom 2017 a vedená podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.

5. exekútor výkon rozhodnutia alebo exekúciu zastaví z dôvodu podľa osobitného predpisu; to sa vzťahuje aj na ostatné pohľadávky evidované daňovníkom voči tomu istému dlžníkovi (platí od 1.1.2018), exekučný zákon to upravil odvolávkou na zákon č. 233/2019 Z.z. kde sa novelou upravilo ako sa vysporiadať zo starými exekúciami pred 1.1.2018.
6. to vyplýva z rozhodnutia Rady pre riešenie krízových situácií podľa osobitného predpisu (zákon o riešení krízových situácií na finančnom trhu)

Zmeny v bodoch 1 a 2 sa uplatnia už pri podaní DP po 31.12.2017 (§ 52zn ods. 2)

K bodu 5 – dôvody zastavenia exekúcie

- a) oprávnený alebo povinný zanikol bez právneho nástupcu alebo dedičské konanie po oprávnenom alebo povinnom bolo zastavené z dôvodu, že nezanechal žiadny majetok alebo len majetok nepatrnej hodnoty,*
- b) pri exekúcii vedenej na majetok právnickej osoby sa do 30 mesiacov od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora,*
- c) pri exekúcii vedenej na majetok fyzickej osoby sa do piatich rokov od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora*

Novinka od 1.1.2023 (§ 19 ods. 2 písm. h) ZDP)

§ 19 ods. 2 písm. h) ZDP – do ustanovenia, ktoré upravuje situácie tzv. zákonného odpisu pohľadávok sa dopĺňa situácia zániku pohľadávky v dôsledku jej odpustenia pri tzv. preventívnej reštrukturalizácii podľa zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Predmetom zákona o riešení hroziaceho úpadku, ktorý upravuje inštitúty verejnej a neverejnej preventívnej reštrukturalizácie a ktorý je transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní je riešiť hroziaci úpadok v preventívnom konaní prostredníctvom súboru reštrukturalizačných opatrení.

Jedným z reštrukturalizačných opatrení je aj odpustenie, resp. čiastočné odpustenie záväzku (pohľadávky). Preventívna reštrukturalizácia spočíva na aktívnom jednaní dlžníka, ktorý

podáva návrh na jej začatie. Úlohou je vypracovať plán, ktorý obsahuje reštrukturalizačné opatrenia, a v rámci nich môže obsahovať aj odpustenie záväzku dlžníka. Takéto odpustenie záväzku v preventívnej reštrukturalizácii je u veriteľa porovnateľné s ostatnými situáciami odpisu pohľadávky uvedenými v ostatných bodoch v § 19 ods. 2 písm. h) zákona o dani z príjmov. Preto pohľadávka bude v rozsahu, v akom je záväzok (dlh) podľa potvrdeného plánu odpustený, u veriteľa daňovým výdavkom. Na strane dlžníka sa bude naďalej postupovať štandardne, ako zákon o dani z príjmov pri odpise záväzku predpokladá (buď ako súčasť výsledku hospodárenia alebo uplatnením § 17 ods. 32).

Odpis pohľadávky bude možné uplatniť z potvrdeného verejného preventívneho reštrukturalizačného plánu pri verejnej preventívnej reštrukturalizácii alebo potvrdeného neverejného preventívneho reštrukturalizačného plánu pri neverejnej preventívnej reštrukturalizácii **vyplýva odpustenie pohľadávky alebo čiastočné odpustenie pohľadávky v rámci reštrukturalizačných opatrení a to najskôr v zdaňovacom období, v ktorom bol súdom potvrdený verejný preventívny reštrukturalizačný plán alebo neverejný preventívny reštrukturalizačný plán** (rozdiel oproti štandardnej reštruktúre je v tom, že sa čaká na splnenie podmienok plánu...tu už je priamo dohoda o odpustení dlhu)

Príklady spoločnosti ALFA:

Spoločnosť eviduje v účtovníctve nasledovné pohľadávky:

a) pohľadávka prihlásená do konkurzu ku ktorej bola tvorená 100 % účtovná aj daňová OP vo výške 5 000 eur. Na základe výsledku konkurzného konania bude uspokojená pohľadávka vo výške 500 eur, čo aj dlžník v roku 2022 uhradila.

b) pohľadávka prihlásená do reštrukturalizačného konania, kde bola tvorená 100 % účtovná opravná položka ale daňovo nebola tvorená (nepotreboval ju). Podľa reštrukturalizačného plánu je dlžník povinný uhradiť z pohľadávky 10 000 eur sumu 50 % a to do decembra 2024. 50 % nebude uspokojených. Dlžník stále neplní reštrukturalizačný plán ani do dňa zostavenia UZ.

Dátum	Text	Suma	MD	D	Položka DP	Suma
31.12.2022	Odpis pohľadávky v konkurze voči spoločnosti A	4 500	391	311	Uplatní sa postup podľa § 17 ods. 28 písm. ZDP	
31.12.2022	Tvorba daňovej opravnej položky k pohľadávke k reštrukturalizácii. Nie je ju možné zatiaľ odpísať	10 000	-	-	r. 290	10 000

Poznámka: ak by išlo o preventívnu reštruktúru v roku 2023 tak daňovo sa uplatní v čase kedy dôjde k potvrdeniu plánu súdom

Odpis pohľadávky na základe vlastného rozhodnutia (§ 19 ods. 2 písm. r) ZDP)

Upozornenie!

V prípade ustanovenia § 19 ods. 2 písm. r) treba mať na pamäti jednu skutočnosť, ktorou je nepremlčanie pohľadávky. Skutkový stav sa posudzuje ku dňu odpisu pohľadávky. T.j. ak počas zdaňovacieho obdobia dochádza k premlčaniu, je potrebné urobiť odpis pohľadávky pred uplynutím tejto lehoty. Podľa tohto ustanovenia je možné postupovať len pri pohládkach ktoré vznikli po 1.1.2004. Od 1.1.2022 toto už platiť nebude, lebo nepremlčanie na daňové účely bude deklarované zákonom inak ako právne. Teda stačí aby bola deň nepremlčaná a na daňové účely bude nepremlčaná celé zdaňovacie obdobie. Teda z odpisom pohľadávky sa postačí účtovne a daňovo vysporiadať k poslednému dňu účtovného(zdaňovacieho) obdobia.

Vyradenie pohľadávky u postupcu (spoločnosť ALFA)

Postupca vyraduje pohľadávku z účtovného hľadiska rovnako ako pri trvalom upustení od jej vymáhania. Z daňového hľadiska posudzuje uznateľnosť podľa § 19 ods. 3 písm. h) zákona o dani z príjmov.

Príklad

Daňový subjekt sa v roku 2022 rozhodol prediť pohľadávku z roku 2020, t.j. po splatnosti viac ako 720 dní. Menovitá hodnota pohľadávky bola vo výške 20 000 eur, pričom ju predal za 30 % hodnoty, sumu 6 000 eur.

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadok DP	Suma
15.7.2022	Predaj pohľadávky	6 000	315	646		
15.7.2022	Vyradenie pohľadávky	20 000	546	311	r. 180	10 000
25.7.2022	Príjem z postúpenej pohľadávky	6 000	221	315		

Základné pravidlo definuje, že sa uznáva daňový výdavok len do výšky príjmu z takto postúpenej pohľadávky. Výnimku tvoria však pohľadávky, na ktoré je možné tvoriť opravnú položku. Ak teda je naplnený inštitút tvorby daňovo uznateľnej opravnej položky, potom je možné uplatniť do daňových výdavkov hodnotu pohľadávky až do výšky takto uznateľnej opravnej položky. V tomto prípade je pohľadávka po splatnosti viac ako 720 dní a ak by sa spoločnosť rozhodla tvoriť opravnú položku, potom by išlo o daňový výdavok vo výške 50 % menovitej hodnoty. Preto aj suma na účte 546 bude daňovo uznaná v 50 % výške.

Odpis pohľadávky , ku ktorej bola tvorená opravná položka na základe vlastného rozhodnutia

Ide o vyradenie pohľadávky z majetku účtovnej jednotky. V tomto prípade je účtovná jednotka povinná postupovať v súlade s § 18 ods. 12 postupov účtovania. Zúčtovanie

opravnej položky sa účtuje z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva alebo z dôvodu úplného alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty majetku. Zúčtovanie opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, napríklad pri predaji, likvidácií, darovaní, škode, spotrebe a inkase pohľadávky, sa účtuje pred vyradením majetku z účtovníctva. Zúčtovanie opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva sa účtuje na ťarchu vecne príslušného súvahového účtu opravných položiek so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu majetku.

Príklad

Spoločnosť má v účtovníctve pohľadávku, ktorá je k 30.04. 2022 po splatnosti 1200 dní. Spoločnosť tvorila na pohľadávku opravnú položku v súlade s vnútorným predpisom účtovnej jednotky, pričom bola vytvorená vo výške 100 % a to v hodnote 10 000 eur, pričom bola v plnej výške daňovo zahrnutá do základu dane do konca roku 2021. Rozhodla sa že upustí od jej vymáhania a vyradí pohľadávku z účtovníctva k 30.4.2022

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadok DP
30.4.2022	Odpis pohľadávky – použitie opravnej položky	10 000	391	311	Uplatní sa postup podľa § 17 ods. 28 ZDP

Daňové hľadisko

Z daňového hľadiska musí postupovať daňovník pri posúdení daňovej uznateľnosti odpisu pohľadávky rovnako ako v prípade, keď nebola tvorená opravná položka. V tomto prípade však okrem toho musí postupovať v súlade s § 17 ods. 28 písm. b) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Základ dane sa v zdaňovacom období, v ktorom dôjde k odpisu pohľadávky, sa zvýši o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa [§ 20](#), a súčasne zníži o výdavok (náklad) podľa [§ 19 ods. 2 písm. h\)](#) a [r\)](#) zákona o dani z príjmov. Podľa názoru FRSR však tento postup sa neuplatní, ak bola v minulosti tvorená 100 % OP daňovo. Toto pravidlo sa zavádza do zákona od 1.1.2020 čím sa zosúladi názor FRSR so zákonom.

Pravidlo § 17 ods. 28 ZDP

Toto ustanovenie sa konečne spresnilo práve o princípy premlčania. Do tohto ustanovenia sa dostáva princíp premlčania a vplyv na úpravu základu dane.

Základ dane sa upraví podľa toho k čomu dôjde ak

a) k postúpeniu pohľadávky, zvýši sa o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa [§ 19](#) a súčasne zníži o výdavok (náklad) podľa [§ 19 ods. 3 písm. h\)](#)

ak bola pohľadávka v zdaňovacom období postúpenia pohľadávky aspoň jeden kalendárny deň nepremľaná; pri postúpení pohľadávky, ktorá v zdaňovacom období jej postúpenia nebola aspoň jeden kalendárny deň nepremľaná, je možné základ dane znížiť o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 3 písm. h) najviac do výšky opravnej položky k pohľadávke, ktorá

bola daňovníkom uplatnená ako daňový výdavok v čase, keď ešte nebola pohľadávka premlčaná,

b) k odpisu pohľadávky, zvýši o sumu opravnej položky, ktorej tvorba bola uznaná za daňový výdavok podľa § 19, a súčasne zníži o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. h) alebo sa zníži o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. r), ak bola pohľadávka v zdaňovacom období odpisu pohľadávky aspoň jeden kalendárny deň nepremľaná; pri odpise pohľadávky, ktorá v zdaňovacom období jej odpisu nebola aspoň jeden kalendárny deň nepremľaná, je možné základ dane znížiť o výdavok (náklad) podľa § 19 ods. 2 písm. r) najviac do výšky opravnej položky, ktorá bola daňovníkom uplatnená ako daňový výdavok v čase, keď ešte nebola pohľadávka premlčaná. Ide teda o účtovný zápis 391/3xx, pričom musí ísť o odpis na základe vlastného rozhodnutia. Potom tento účtovný zápis nemá vplyv na základ dane.

Tento princíp (aspoň jeden deň nepremľania) v prípade postúpenia a odpisu sa zavádza aj na účely prevodu podniku do § 17a ZDP za účelom daňovej uznateľnosti ako aj v prípade nepeňažného vkladu v § 17b ZDP.

Príklad v spoločnosti ALFA:

Spoločnosť eviduje v účtovníctve pohľadávku, ktorá je ku dňu účtovnej závierky po splatnosti 5 rokov. Premľaná sa stala ku dňu 17.3.2022. Spoločnosť sa rozhodla trvalo upustiť od jej vymáhania. Jej výška je 1500 eur, pričom účtovná jednotka nemá iné pohľadávky voči dlžníkovi. Tvorila k nej daňovú opravnú položku vo výške 50 %. Spoločnosť nijakým spôsobom nevymáhala pohľadávku a ani nebol záväzok písomne uznaný. Účtovná jednotka zúčtuje odpis pohľadávky

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadok DP	Suma
31.12.2022	Odpis pohľadávky nad OP	750	546	311		
31.12.2022	Odpis vo výške OP	750	391	311		

Z daňového hľadiska ide o pohľadávku, ktorej odpis po novom je možné uznať do daňových výdavkov, pretože na daňové účely sa považuje za nepremľanú a to z dôvodu § 17 ods. 28 ZDP. Uplatní sa teda postup podľa § 19 ods. 2 písm. r) a pohľadávka bude v celej výške daňovo uznaná pri jej odpise.

Príklad spoločnosti ALFA:

Spoločnosť eviduje v účtovníctve pohľadávku, ktorá je ku dňu účtovnej závierky po splatnosti 5 roky. Premľaná sa stala ku dňu 17.3.2021. Spoločnosť sa rozhodla trvalo upustiť od jej vymáhania. Jej výška je 1500 eur, pričom účtovná jednotka nemá iné pohľadávky voči dlžníkovi. Tvorila k nej daňovú opravnú položku vo výške 50 %. Spoločnosť nijakým spôsobom nevymáhala pohľadávku a ani nebol záväzok písomne uznaný. Účtovná jednotka zúčtuje odpis pohľadávky

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadok DP	Suma
31.12.2022	Odpis pohľadávky nad OP	750	546	311	r. 180	
31.12.2022	Odpis vo výške OP	750	391	311	Uplatní sa postup podľa § 17 ods. 28	

Opravné položky a odpis pohľadávky u mikrodaňovníka v roku 2022

Kto je mikrodaňovník:

- zdaniteľný príjem (výnos) nepresiahne 49 790 eur
- zdaňovacie obdobie je 12 mesiacov
- nie je v likvidácii a konkurze
- nemá kontrolované transakcie (problém v praxi)

Umikrodaňovníka sa zaviedol nový princíp daňovej tvorby OP a to do § 20 ods. 23 ZDP. Tvorba opravnej položky k pohľadávke, pri ktorej je riziko, že ju dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, ktorá bola zahrnutá do zdaniteľných príjmov, sa môže zahrnúť do výdavkov u mikrodaňovníka účtujúceho v sústave podvojného účtovníctva v súlade s osobitným predpisom. Postup podľa prvej vety sa môže uplatniť aj pri tvorbe opravnej položky k príslušenstvu pohľadávky, pri ktorom je riziko, že ho dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, ktoré bolo zahrnuté do zdaniteľných príjmov. Do § 20 ods. 15 ZDP sa doplnilo že ani mikrodaňovník nemôže tvoriť OP na postúpenú pohľadávku a tú ktorú je možné započítať. Rovnako sa zaviedol princíp aj pre odpis pohľadávky do § 19 ods. 2 písm. r) ZDP.

4.2. Pohľadávky po splatnosti z pohľadu DPH

Pojem „nevymožiteľná“ pohľadávka je podstatný pre veriteľa za účelom možnosti vypýtať si DPH od štátu cez podané daňové priznanie.

Oblasť konkurzu, reštrukturalizácie, dedičstva a zániku právnickej osoby sa nezmenilo. Teda skúma sa prihlásenie pohľadávky, resp. máme možnosť testovať aj neprihlásené pohľadávky do konkurzu a dedičstva. Pri zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu je to moment zániku, kedy sa stáva pohľadávka nevymožiteľnou. Reštrukturalizácia ide stále pravidlom opravy základu podľa § 25 ods. 1 písm. b) ZoDPH po schválení reštrukturalizačného plánu

Po novom teda hlavná zmena nastáva pri definícii:

- Pohľadávka nízkej hodnoty
- Pohľadávka vymáhaná v exekučnom konaní
- Pohľadávka vymáhaná v súdnom konaní

Ostatné pojmy ako pohľadávky voči dlžníkom v konkurze, reštrukturalizácii, voči zaniknutej právnickej osobe bez právneho nástupcu, voči dedičom sa v definícii nemenia. Preto sa v tomto článku zameriam na skutočné zmeny a zameriam sa len na princíp nevymožiteľnej pohľadávky.

Porovnanie zmien oproti roku 2022, ktoré budú platiť v roku 2023:

Pohľadávka nízkej hodnoty

a) V roku 2022 platila pri pohľadávkach nízkej hodnoty definícia nevymožiteľnej pohľadávky, kde museli byť splnené tri podmienky:

- Hodnota pohľadávky nesmela presiahnuť menovitú hodnotu vrátane DPH 300 eur
- Pohľadávka bola po splatnosti viac ako 12 mesiacov
- Veriteľ urobil aspoň jeden úkon za účelom vymoženia pohľadávky (napr. upomienka)
- Tento princíp platí na všetky pohľadávky pri ktorých doba po splatnosti 150 dní uplynulo do 31.12.2022 (prechodné ustanovenie § 85 km os. 2 a 3)

b) V roku 2023 sú nové tri podmienky:

- Pohľadávka musí byť po splatnosti 150 dní a viac
- Hodnota pohľadávky nepresiahne 1000 eur vrátane dane
- Veriteľ urobil aspoň jeden úkon za účelom vymoženia pohľadávky (napr. upomienka cez mail)

Teda dochádza k významnému posunu čo sa týka hodnoty a času v pojme pohľadávky nevýznamnej hodnoty, pričom pôvodné znenie v § 25a ods. 2 písm. f) ZoDPH sa ruší. Na druhej strane ale treba dať do pozornosti § 85km ods. 4 ZoDPH, kde je vymedzené, že pravidlo § 25a ods. 1 písm. f) ZoDPH sa uplatní na pohľadávky, ktorých časový test 150 dní uplynulo až do konca roka 2022. Teda sa budú testovať podľa starého pravidla. Treba si na to dať pozor

Príklad:

Veriteľ eviduje pohľadávku v hodnote 900 eur s DPH voči dlžníkovi, ktorá je k 31.12.2022 po splatnosti 200 dní. Na základe tejto skutočnosti sa uplatní postup podľa § 85km ods. 4 ZODPH a teda nie je možné to podriaďiť pravidlám platným a účinným od 1.1.2023 a platia staré princípy nevymožiteľnej pohľadávky

Príklad:

Veriteľ eviduje pohľadávku v hodnote 900 eur s DPH voči dlžníkovi, ktorá je k 31.12.2022 po splatnosti 130 dní. Na základe tejto skutočnosti sa uplatní postup podľa § 85km ods. 2 ZODPH a teda na posúdenie nevymožiteľnej pohľadávky sa už uplatnia nové pravidlá § 25a ods. 2 písm. a) ZoDPH.

Poznámka:

Princíp § 85km ods. 2 platí aj na pohľadávky v exekúcii a súdnom spore (nižšie), teda ak lehota po splatnosti 150 dní uplynula v roku 2022 a skôr, potom platí právny predpis platný do 31.12.2022

Pohľadávky v exekúcii

- a) V roku 2022 platila podmienka, že ak chce veriteľ žiadať o vrátenie DPH z pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní, muselo uplynúť od začatia exekúcie 12 mesiacov. Tento čas sa nepočítal do plynutia tzv. prekluzívnej lehoty tri roky.
- b) V roku 2023 bude platiť fakt, že ak má hodnota pohľadávky nad 1000 eur a veriteľ ju bude vymáhať v exekučnom konaní automaticky sa stáva nevymožiteľnou pre účely práva na vrátenie dane z pridanej hodnoty ak je po splatnosti 150 dní (nie v exekučnom konaní). Pre tento účel sa ruší s § 25a ods. 5 ZoDPH lehota, ktorá predlžovala prekluzívnu lehotu pre účely uplatnenia práva na vrátenie DPH, keďže už veriteľ nemusí čakať 12 mesiacov ale uplynutím 150 dňovej lehoty je možné pristúpiť k uplatneniu práva na vrátenie DPH z nevymožiteľnej pohľadávky.

Pohľadávky v súdnom spore

- a) V roku 2022 zákon takéto pohľadávky osobitne neriešil. Teda ak sa veriteľ súdil aj tak musel splniť podmienky definované v zákone v § 25a ZoDPH.
- b) V roku 2023 bude platiť, že ak je pohľadávka v hodnote viac ako 1 000 eur vrátane dane a platiteľ preukáže, že sa domáha zaplatenia pohľadávky žalobou na súde okrem rozhodcovského súdu, pričom pohľadávka je po splatnosti viac ako 150 dní, ide o nevymožiteľnú pohľadávku.

Zdaňovacie obdobie vykonania opravy základu dane z nevymožiteľnej pohľadávky (platí stále) a zmeny od 1.1.2023

Platiteľ môže vykonať opravu základu dane najviac vo výške, ktorá zodpovedá neprijatej protihodnote za dodanie tovaru alebo služby. Teda z hodnoty neuspokojenej pohľadávky. Rozdiel medzi pôvodným základom dane a opraveným základom dane a rozdiel medzi pôvodnou daňou a opravenou daňou sa uvedie **najskôr v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom sa pohľadávka stala nevymožiteľnou**. Pôvodný základ dane sa nemôže znížiť o sumu, ktorú platiteľ prijal v súvislosti s dodaním tovaru alebo služby po tom, ako sa pohľadávka stala nevymožiteľnou. Teda v čase vykonania opravy základu dane je nutné skúmať či nedošlo k prijatiu nejakej hodnoty z pohľadávky, ktorá sa stala nevymožiteľnou. Táto hodnota nemôže byť predmetom vrátenia.

Zákon stanovuje aj časový strop, kedy môže dôjsť k vykonaniu opravy základu dane. **Právo platiteľa vykonať opravu základu dane** pri nevymožiteľnej pohľadávke zaniká uplynutím troch rokov od posledného dňa lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom bol tovar alebo služba dodaná.

Príklad:

Tovar bol dodaný 15.5.2022. Posledný deň lehoty na podanie daňového priznania uplynie 25.6.2022. Lehota na vykonanie opravy zanikne 24.6.2025.

Táto doba neplynie ak

- a) počas súdneho konania alebo rozhodcovského konania, ak platiteľ na základe výsledkov týchto konaní uplatnil pohľadávku voči odberateľovi (dlžníkovi) v exekučnom konaní alebo uplatnil pohľadávku alebo mohol uplatniť pohľadávku v začatom konkurznom konaní, (počas súdneho konania alebo rozhodcovského konania, ak platiteľ na základe výsledkov týchto konaní uplatnil alebo mohol uplatniť pohľadávku voči odberateľovi (dlžníkovi) v začatom konkurznom konaní – platí od 1.1.2023)
- b) odo dňa začatia exekučného konania vedeného za účelom vymoženia pohľadávky platiteľa do uplynutia 12 mesiacov odo dňa začatia exekučného konania,
- c) odo dňa začatia konkurzného konania do dňa zastavenia konkurzného konania pre nedostatok majetku alebo zrušenia konkurzu pre nedostatok majetku. **Vyhlásením konkurzu sa začína konkurz. Konkurz sa považuje za vyhlásený zverejnením uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku (platí pre všetky pojmy kde je uvedené vyhlásenie**
- d) odo dňa začatia konkurzného konania do dňa zistenia pohľadávky platiteľa v konkurznom konaní,
- e) odo dňa vyhlásenia rozhodnutia o oddĺžení konkurzom do dňa zrušenia konkurzu z dôvodu, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu,
- f) odo dňa vyhlásenia rozhodnutia o oddĺžení konkurzom do dňa zistenia pohľadávky platiteľa v konkurznom konaní,
- g) odo dňa zverejnenia uznesenia o poskytnutí ochrany dlžníkovi pred veriteľmi v Obchodnom vestníku do dňa skončenia konania o určení splátkového kalendára, v ktorom je zahrnutá pohľadávka platiteľa,
- h) odo dňa úmrtia dlžníka do dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o zastavení konania o dedičstve alebo do prihlásenia pohľadávky v konaní o likvidácii dedičstva,
- i) od začatia reštrukturalizačného konania do jeho skončenia, ak platiteľ v tomto konaní pohľadávku neprihlásil.

Povinnosť vyhotovenia opravného dokladu podľa § 25a

Veriteľ má povinnosť vyhotoviť opravný doklad vždy do lehoty na podanie DP v ktorom uplatňuje právo alebo prijal platbu okrem prípadu ak zanikol dlžník PO alebo došlo k úmrtiu u dlžníka FO. V tejto lehote musí doklad aj odoslať

Čo v prípade ak dôjde k úhrade po uplatnení opravy základu dane (§ 25a ods. 6) zo zmenami od 1.1.2023

Pravidlo je jednoduché. Ak dôjde k prijatiu platby po tom, ako bola vykonaná oprava základu dane, v rozsahu v akom bola prijatá platba sa musí daň vrátiť a to v tom zdaňovacom období, kedy došlo k prijatiu platby.

Príklad:

Platiteľ uplatnil opravu základu dane z nevymoženej pohľadávky vo výške 400 eur v júni 2021 (príklad vyššie). V roku 2023 došlo k úhrade záväzku zo strany dlžníka. V minulosti bola pohľadávka odpísaná na ťarchu nákladov.

Dátum	Text	Suma	MD	D	Riadky DP	KV
Júl 2023	Oprava základu dane z nedobytnej pohľadávky	600	221			
	DPH	100		343		
	Základ dane	500		6xx	26,27	C1

ICDPH	P.č. opravnej FA alebo opravného dokladu	P.č. pôvodnej FA	Rozdiel ZD	Rozdiel dane	Sadzb a dane	Číselný kod	Druh tovaru	Rozdiel množstva	M.j .	Oprava základu dane podľa § 25a zákona	Kód Opravy
SK1020304050	OP004	VFA001	500	100	20%					x	

Zavedenie povinnosti vrátenia DPH pri nevymožiteľnej pohľadávke nie len z dôvodu prijatia platby od 1.1.2023 (§ 25a ods. 15 a 16) – u veriteľa

Do zákona sa dostáva nový princíp vrátenia DPH z nevymožiteľnej pohľadávky do § 25a ZoDPH z dôvodov:

- a) platiteľ vezme žalobu celkom alebo sčasti späť,
- b) dôjde k zastaveniu konania z dôvodov na strane platiteľa (dodávateľa) z nevymožiteľných pohľadávok definovaných v § 25a ods. 2 písm. a) druhého bodu (súdna žaloba) ZoDPH alebo
- c) súd celkom alebo sčasti nepriznal platiteľovi uplatňovaný nárok.

Opravu zníženého základu dane podľa odseku 15 platiteľ vykoná vo výške zodpovedajúcej sume, v akej sa na základe skutočností uvedených v odseku 15 písm. a) až c) nemôže domáhať zaplatenia pohľadávky v príslušnom konaní.

Teda ide o princípy zavedenia nového druhu nevymožiteľnej pohľadávky v súdnom spore.